

Innebandyledarna och Idrotten vill

Ledares uppfattningar om god barnidrott och om verksamheten i
den egna föreningen

Staffan Karp

Idrottshögskolan
Innebandyns kompetenscentrum

Pedagogiska rapporter från Pedagogiska institutionen

Umeå universitet 2015, Nr 92

Staffan Karp

Innebandyledarna och Idrotten vill

Ledares uppfattningar om god barnidrott och om verksamheten i den egna föreningen

ISBN 978-91-7601-236-9

ISSN 1403-6169

Innehållsförteckning

BAKGRUND	4
Idrottsrörelsens verksamhetsidé – Idrotten vill	4
Idrotten vill och verksamheten i de lokala föreningarna	5
URVAL	6
INNEBANDYLEDARNA OCH IDROTTE VILL	6
Idrottsverksamhetens former	7
Barns behov och förutsättningar	11
Verksamhetens ledning och organisering	14
Barns delaktighet i verksamheten	17
Idrottsverksamheten och barns lärande	18
Verksamhetens vidare uppdrag	21
SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION	23
Referenser	

BAKGRUND

Vid Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet har forskning om barnidrott bedrivits sedan mitten av 1990-talet. Två avhandlingar har publicerats den ena med fokus på vilken mening barn och föräldrar tillskriver idrott och vilka funktioner barns idrottande fyller för familjen och samhället (Karp, 2000), den andra med fokus på varför unga flickor och pojkar spelar fotboll och vilken betydelse deras idrottande har för olika socialisationsprocesser (Eliasson, 2009). Ett tema i den forskning som bedrivs vid institutionen är vad god barnidrott är och hur det ser ut med avseende på detta i de vardagliga aktiviteterna, i den träning och tävling, som den organiserade idrotten erbjuder barn och unga. Inom detta tema har föräldrars uppfattningar om vad god barnidrott är och hur den ska bedrivas studerats i relation till idrottsrörelsens idédokument, *Idrotten vill*, (Karp, 2004). För att komplettera den kunskap som genererats pågår nu forskning med fokus på vad aktiva idrottsledare och idrottsstudenter anser vara god barnidrott och hur deras uppfattningar stämmer överens med det som skrivs fram i *Idrotten vill*. Svenska Innebandyförbundet har medfinansierat en del av denna forskning och har med Pedagogiska institutionen överenskommit att få ta del av resultaten i en särskild rapport. Denna rapport är nu färdigställd och överlämnas härmed till Svenska Innebandyförbundet.

Idrottsrörelsens verksamhetsidé – *Idrotten vill*

Idrotten vill är idrottsrörelsens program för hur idrott i föreningar och förbund ska bedrivas. Programmet antogs vid Riksidrottsmötet 1995 och har varit vägledande för idrottsrörelsen in i 2000-talet. 2005 gjordes några smärre förändringar i programmet och 2009 antogs *Idrotten vill* ånyo som idrottens idéprogram. Det program som antogs 2009 skiljer sig från det ursprungliga huvudsakligen genom att det inleds av en vision och en värdegrund och att FN:s barnkonvention införts som en grund för ett barnrättsperspektiv inom idrotten. I förordet till *Idrotten vill* sägs att specialidrottsförbunden ska fatta sina verksamhetsbeslut med utgångspunkt från programmet men att det är på den lokala nivån, i idrottens föreningsliv, som idrottsverksamheten får sin slutliga form. I *Idrotten vill* sätts det demokratiska samhället i fokus och att barn och unga genom sin delaktighet i idrottslig verksamhet ska lära sig värderingar som överensstämmer med och bygger detta.

En viktig del av idrottsrörelsens demokratiska fostran är att varje medlem, utifrån sina åldersmässiga och andra förutsättningar, kan påverka genom att ta ansvar för sig själv och sin grupp, såväl genom en demokratiskt uppbyggd mötesverksamhet som i den vardagliga träningen och tävlingen. Särskilt gäller detta barn och ungdomar, som därmed i idrottsföreningen får tidig träning i demokratins grundläggande spelregler (Idrotten vill, s 14).

Barn ska göras delaktiga i utformningen av och innehållet i den egna idrottsverksamheten. De ska få lära sig demokratins spelregler, att ta hänsyn till varandra, och tidigt vänjas vid att ta ansvar för egen och gemensam utrustning (Idrotten vill, s 22).

I *Idrotten vill* görs en indelning av idrott efter ålder och efter ambitionsnivå. Barnidrott definieras som idrott upp till tolv års ålder och ungdomsidrott från 13 år och upp till och med 20 års ålder. I avsnittet *Idrott för barn* slås fast hur en god idrottsverksamhet för barn ska utformas och bedrivas. Här anges också tydliga riktlinjer för verksamheten:

- Idrott för barn ska bedrivas ur ett barnrättsperspektiv och följa FN:s barnkonvention om barns rättigheter (Barnkonventionen).
- Idrott för barn ska utformas så att de kan lära sig idrotten och få ett livslångt intresse för den.
- Idrott för barn ska i första hand bedrivas i enkla former i närområdet. Även tävlingsverksamheten ska huvudsakligen ske lokalt och resultaten ska ges liten uppmärksamhet.
- Idrottsföreningarna ska erbjuda alla barn en kamratlig och trygg social miljö, där de kan utvecklas och bli delaktiga i utformningen av verksamheten och därmed vänja sig vid att ta ansvar för sig själva och andra.
- Idrott för barn ska ledas av ledare med grundläggande kunskap om barns fysiska, psykiska och sociala utveckling.
- Barn ska i idrottsverksamheten få lära sig att ta hänsyn till kamrater och ledare samt lära sig vikten av rent spel.
- Barn mår bra av att utöva flera olika idrotter och ska ha rätt att göra detta i olika föreningar.
- Idrottsrörelsen ska i samverkan med skolan bidra till ökad fysisk aktivitet inom ramen för den samlade skoldagen.

(Idrotten vill, s 22)

Idrotten vill och verksamheten i de lokala föreningarna

Vid en uppföljning av vilket genomslag Idrotten vill haft för svensk barnidrott konstateras i en rapport till Riksidrottsmötet 2001 att: *Den organiserade idrottsrörelsens förhållningssätt till barnidrott präglas av en stark vilja att bedriva verksamheten med kompetens och ansvar*¹. I rapporten konstateras också att ett flertal SF, med utgångspunkt från Idrotten vill formulerat egna, mera konkreta riktlinjer för hur idrottsverksamhet för barn ska bedrivas. Som ett hinder för att målen ska uppnås anges i rapporten att ledare och föräldrar fokuserar för mycket på yttre faktorer som teknik och resultat, och för lite på hur barnen möts och utvecklas genom sitt idrottsutövande.

I rapporten Den goda barnidrotten – Föräldrar om barns idrottande visade Karp (2004) att Riksidrottsförbundet och föräldrarna delade uppfattningar och värderingar om god barnidrott, men att föreningarnas verksamhet endast delvis levde upp till detta. Resultaten visade att det glapp mellan idrottsrörelsens idédokument och vad som sker i den dagliga verksamheten som påtalats av svenska idrottsforskare (se t ex Karp, 2000; Peterson 2004) också kom till uttryck i föräldrarnas uppfattningar. Under senare år har glappet mellan idrottsrörelsens idéprogram och specialidrottsförbundens och föreningarnas verksamhet belysts och diskuterats framför allt genom utvärderingar av och forskning om Handslaget och Idrottslyftet (se t ex Patriksson, Stråhlman, Eriksson & Kristén, 2007; Engström, 2008; Karp, Eliasson, Fahlén, Wickman, & Löfgren, 2012). Det är mot bakgrund av detta som det blir förståeligt att de nya riktlinjer som antogs för Idrottslyftet 2013 (<http://www.rf.se/Barn-ochungdomsidrott/Idrottslyftet/>) har som ett av fyra prioriterade områden att föreningar ska *utveckla verksamheten så att idrotten gör*

¹ Rapport 10.1a Åtgärder mot barnifieringen i svensk idrott, s 14.

som "Idrotten vill", samt att Riksidrottsstyrelsen 2014 beslutade om särskilda Anvisningar för barn- och ungdomsidrott (RF, 2014).

URVAL

Denna rapport grundar sig på ett frågeformulär till de ledare som deltog i Svenska Innebandyförbundets kurs för föreningsutveckling 2009, 2010, 2011 och 2014. Sammanlagt har 546 ledare besvarat enkäten; 134 st år 2009, 172 st år 2010, 123 st år 2011 och 117 st år 2014. Frågeformuläret bestod av två delar med påståenden formulerade med utgångspunkt från Idrotten vill. I den första delen skulle ledarna ta ställning till hur viktigt dom tyckte att påståendet var för god barnidrott och i den andra delen fick man ta ställning till i vilken omfattning påståendet tillgodosågs i den egna föreningen. Värt att notera är att riktlinjerna för barnidrott i Idrotten vill förändrades något efter 2009. För att möjliggöra jämförelser över tid har dock inga förändringar gjorts i formulären. Istället anges i resultatdelen om de påståenden som ledarna tar ställning till inte längre har aktualitet eller om påståendena förändrats.

INNEBANDYLEDARNA OCH IDROTTE VILL

I det följande redovisas resultaten från frågeformuläret under följande rubriker: Idrottsverksamhetens former, Barns behov och förutsättningar, Ledning och organisering av idrottsverksamheten, Barns delaktighet i idrottsverksamheten, Idrottsverksamheten och barns lärande, Idrottsverksamhetens vidare uppdrag. De påståenden som ledarna tar ställning till redovisas nedan. För varje påstående har ledarna fått ange hur viktigt det är för god barnidrott på en skala från *Mycket viktigt* till *Mycket oviktigt* samt i vilken omfattning påståendet förekommer i den egna föreningen på en skala från *I mycket stor omfattning* till *I mycket liten omfattning*. Skalorna är femgradiga, men för omfattningen i den egna föreningen finns dessutom svarsalternativet *Vet ej*.

Idrottsverksamhetens former

- *Barnidrotten ska vara lekfull*
- *Barns tränande ska ske i enkla former och i närområdet*
- *Barns tävlande ska huvudsakligen ske lokalt*
- *Barns tävlingsresultat ska ges liten uppmärksamhet*

Barns behov och förutsättningar

- *Idrottsföreningen ska erbjuda barnen en kamratlig och trygg social miljö*
- *I barnidrotten ska hänsyn tas till barns olika utvecklingstakt*
- *Idrott för barn ska bygga på flickors och pojkers egna behov och förutsättningar att utöva idrott*

Ledning och organisering av idrottsverksamheten

- *I vår förening är aktiviteterna ledda av ledare med grundläggande kunskaper om barns fysiska, psykiska och sociala utveckling*
- *Barn mår bra av att utöva flera olika idrotter*
- *Idrottens naturliga säsongskaraktär ska respekteras inom barnidrotten*
- *Barn ska ha rätt att utöva idrott i olika föreningar*

Barns delaktighet i idrottsverksamheten

- Barn ska göras delaktiga i utformningen av föreningens verksamhet

Idrottsverksamheten och barns lärande

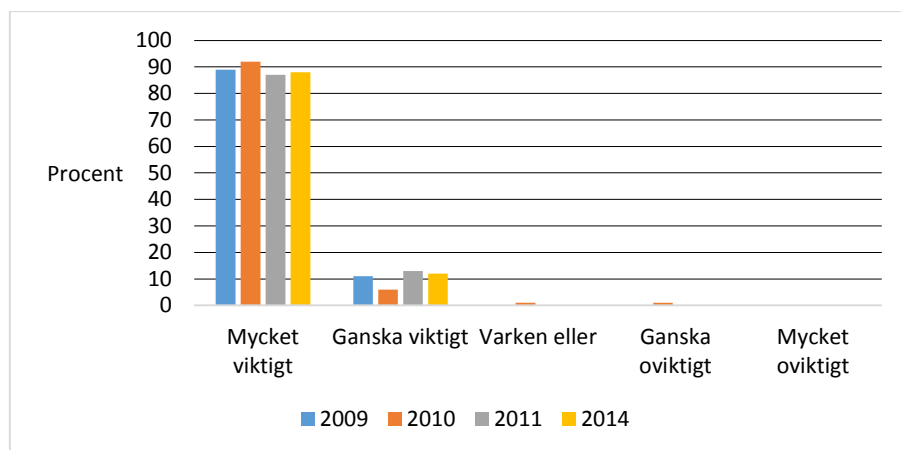
- Barnidrott ska utformas så att barnen lär sig att ta ansvar för sig själva och andra
- Barnidrott ska utformas så att barnen lär sig att ta hänsyn till sina kamrater
- Barnidrott ska utformas så att barnen lär sig att ta hänsyn till ledare
- Barnidrott ska utformas så att barnen lär sig vikten av rent spel

Verksamhetens vidare uppdrag

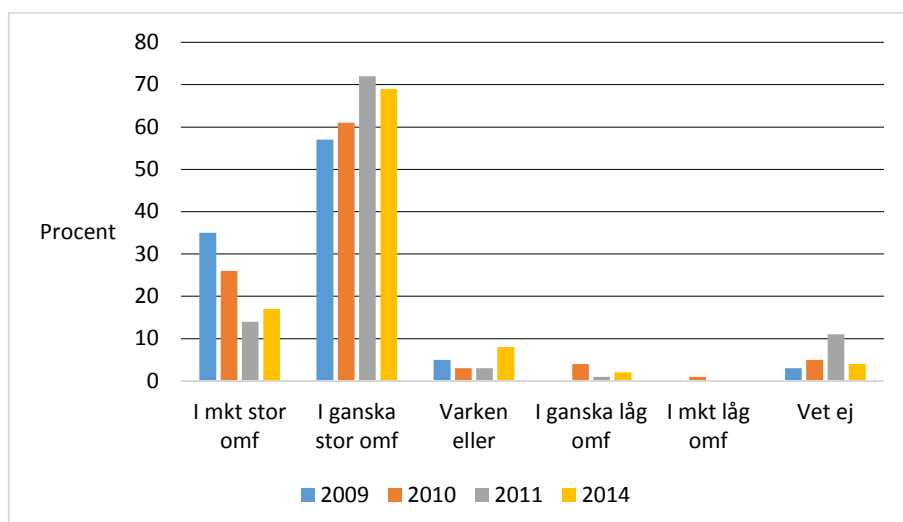
- Barnidrott ska utformas så att den stimulerar till ett livslångt intresse för att utöva idrott
- Idrottsrörelsen ska samverka med skolan och lärarutbildning för att få en varierad och intresseväckande idrottsutbildning i skolan

Idrottsverksamhetens former

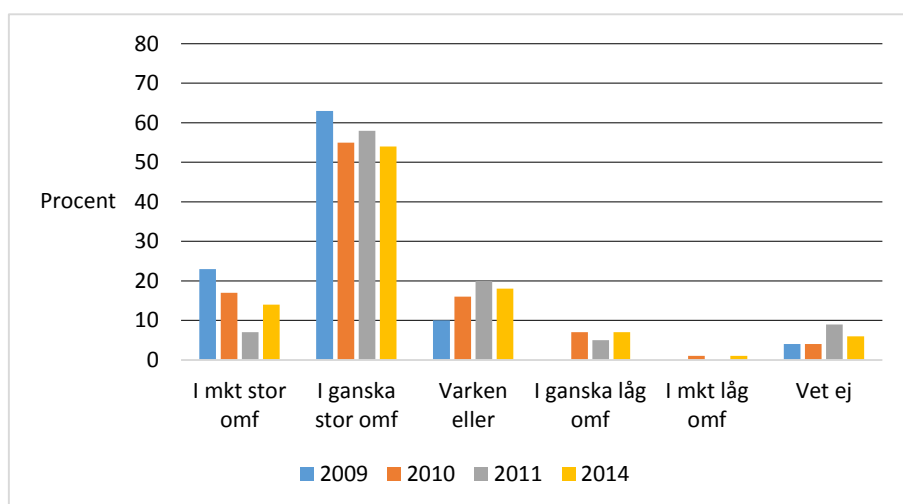
En del av de påståenden som ledarna har att ta ställning är av en sådan karaktär att det är svårt att tänka sig att man som idrottsledare kan svara annat än *Mycket viktigt* eller möjligen *Ganska viktigt*. Ett sådant påstående är att barnidrotten ska vara lekfull där vi får de förväntade svaren avseende hur viktig lekfullheten är för god barnidrott. Svaren på påståendet blir intressanta först när vi jämför med hur ledarna uppfattar att det är i den egna föreningen (Fig. 1, 2 och 3). Här kan vi se att det finns en diskrepans mellan hur viktigt ledarna tycker det är och i vilken omfattning det tillgodoses i den egna föreningen. Lekfullheten verkar dessutom förekomma i större omfattning när det gäller träning än i tävling. Lägg också märke till att även om ledarna inte skiljer sig åt mellan de olika årsgrupperna avseende hur viktig lekfullheten är ser det ut som om omfattningen av lekfullhet på träning och tävling i den egna föreningen minskat med åren.

Figur 1 Barnidrotten ska vara lekfull.

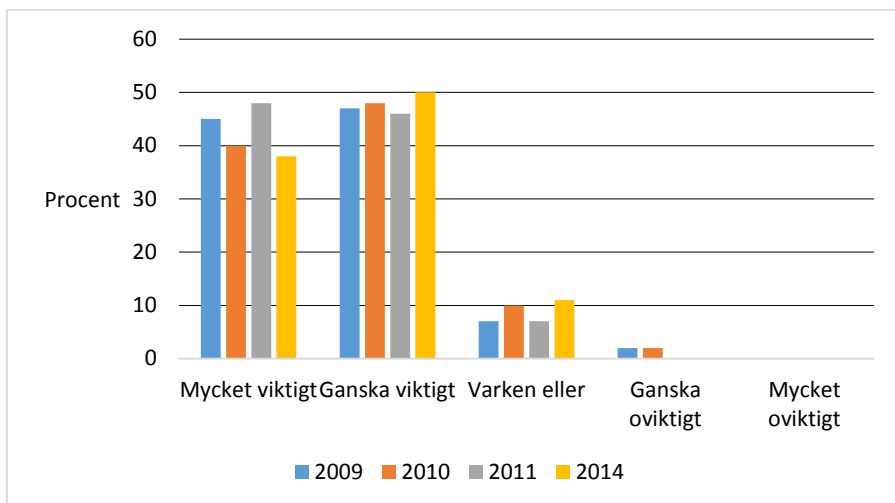

Figur 2 Träningarna för barn i min förening präglas av lekfullhet.

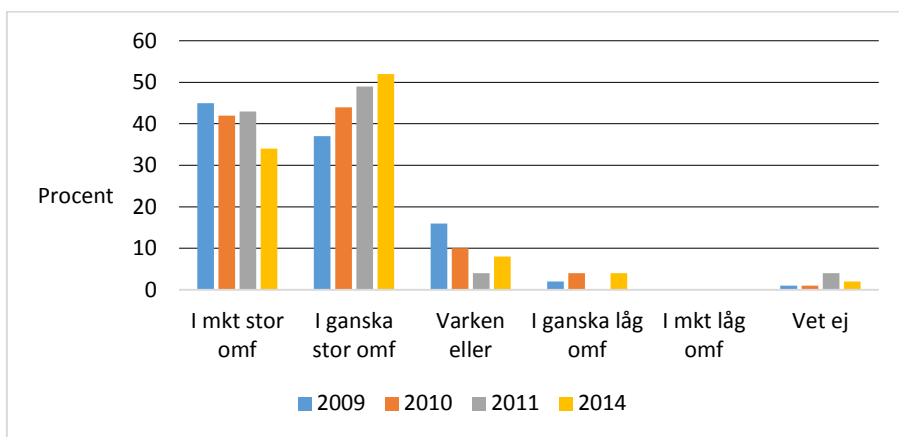

Figur 3 Tävlingarna för barn i min förening präglas av lekfullhet.

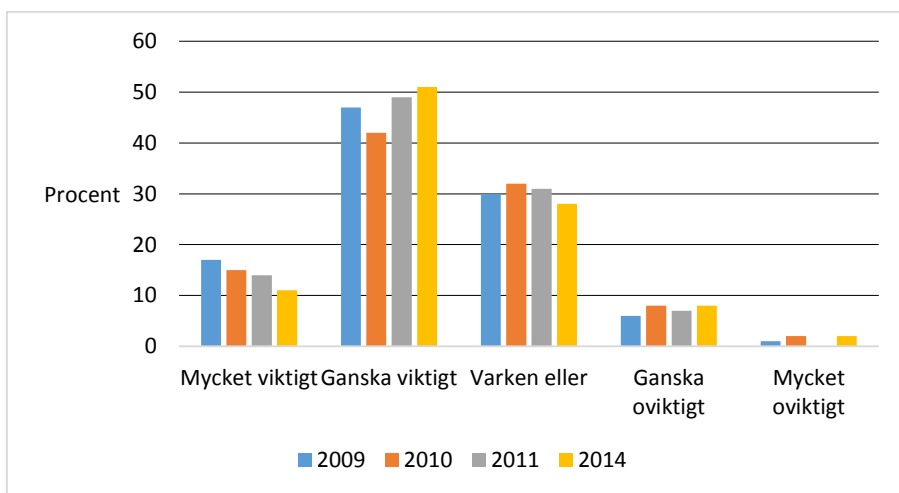
När det gäller påståendet om att träning och tävling för barn huvudsakligen ska ske i närområdet kan man säga att idrottsledarnas uppfattningar inte visar lika stor överensstämmelse med Idrotten vill som när det gällde att barnidrotten ska vara lekfull. Vi kan också se att man anser att det är viktigare att träningen sker i närområdet än att tävlandet gör det (Fig. 4 och 6). Notera också att vikten av att tävlingar sker lokalt ser ut att avta något med åren, liksom också hur det ser ut i den egna föreningen (Fig. 6 och 7).

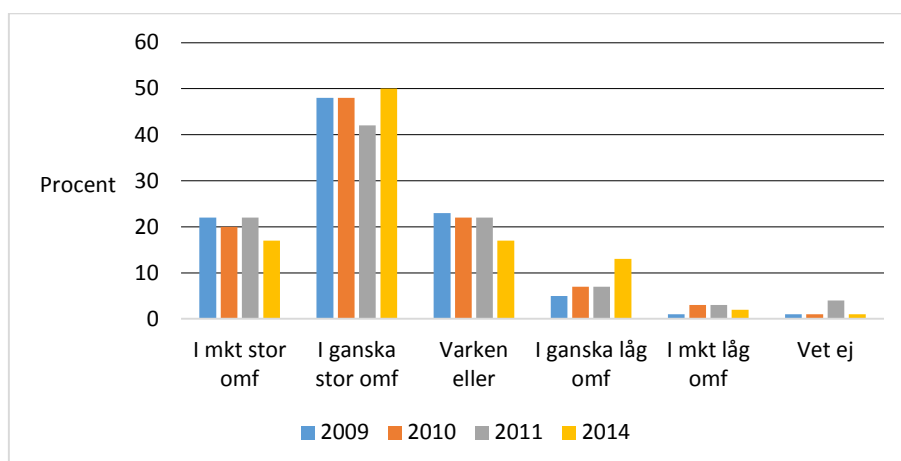
Figur 4 Barns tränande ska ske i enkla former och i närområdet.

Figur 5 Den träning som barn i min förening deltar i sker i enkla former och i närområdet.

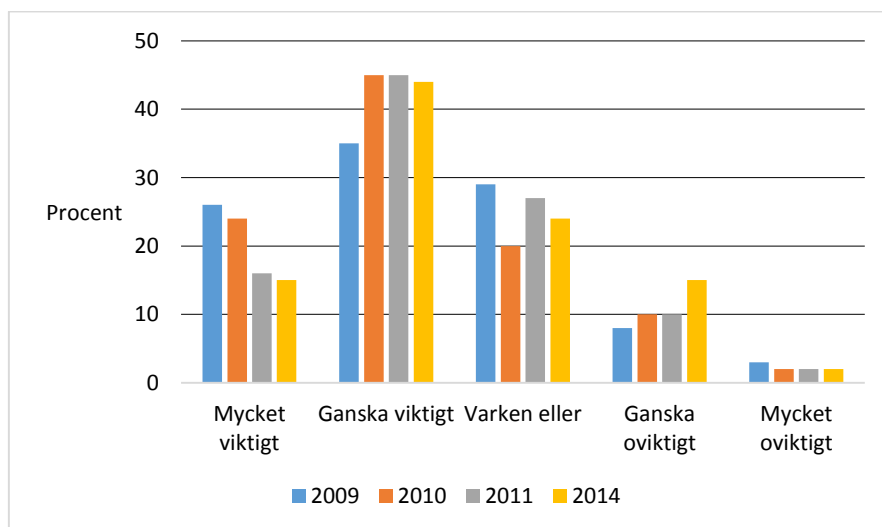

Figur 6 Barns tävlande ska huvudsakligen ske lokalt.

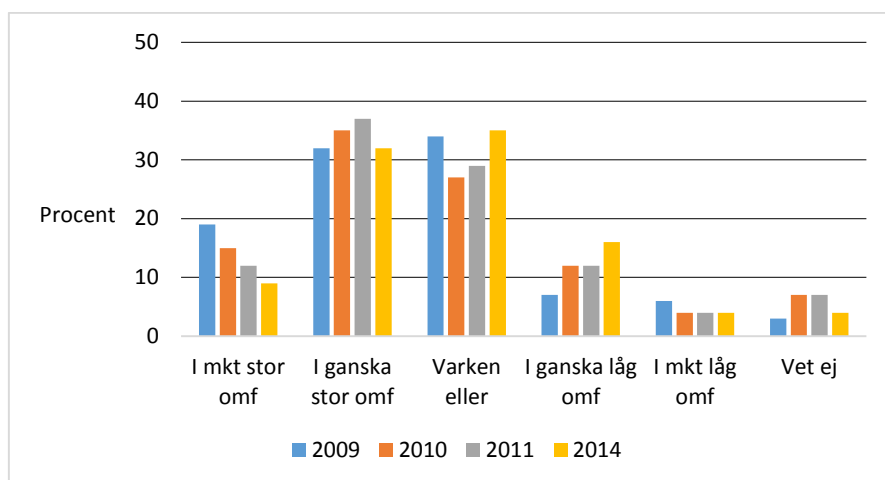
Figur 7 De tävlingar som barn i min förening deltar i arrangeras huvudsakligen lokalt.

Även när det gäller hur barns tävlingsresultat ska uppmärksammas framträder skillnader mellan idrottsledarnas uppfattningar och Idrotten vill. 2009 anser drygt 25 procent av ledarna att det är mycket viktigt att tävlingsresultaten ges liten uppmärksamhet. 2011 och 2014 är motsvarande andel nere i 15 procent. 2014 anser t.o.m. 15 procent av ledarna att det är ganska oviktigt (Fig. 8).

Figur 8. Barns tävlingsresultat ska ges liten uppmärksamhet

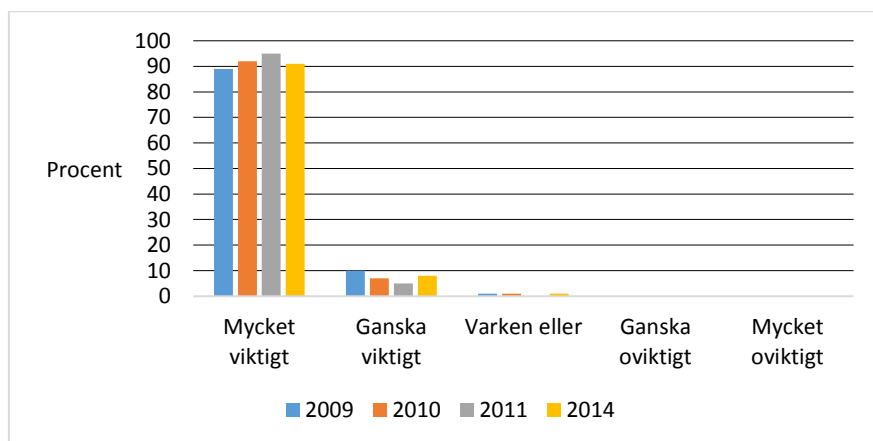
Resultatet återspeglas tydligt i föreningarnas verksamhet. 2014 anger mindre än 10 procent av ledarna att tävlingsresultaten för barn i mycket stor omfattning ges liten uppmärksamhet i den egna föreningen och närmare 20 procent att det sker i ganska låg omfattning (Fig. 9).

Figur 9 De tävlingsresultat som barn i min förening uppnår ges liten uppmärksamhet.

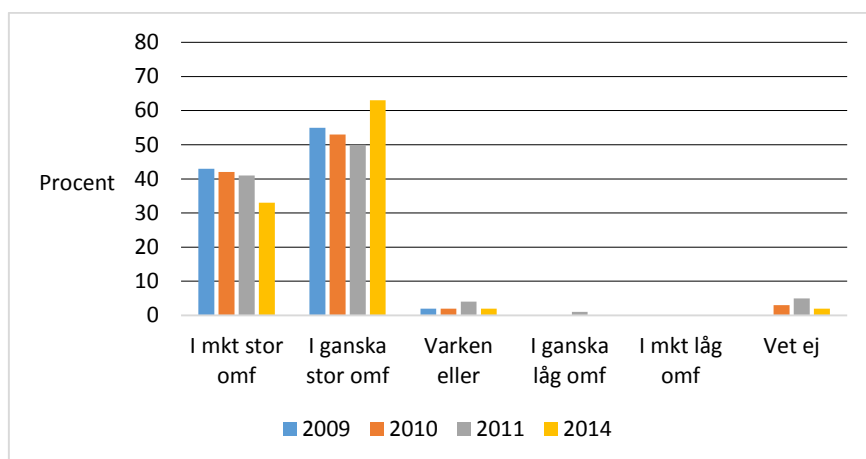
Barns behov och förutsättningar

När det gäller påståendet om en kamratlig och trygg miljö har den samma karaktär som påståendet om att barnidrotten ska vara lekfull. Det är svårt att tänka sig att idrottsledare inte skulle framhålla en trygg miljö som något mycket viktigt för god barnidrott. Även när det gäller detta påstående finns en diskrepans mellan hur viktigt det är och hur det ser ut i den egna föreningen (Fig. 10 och 11).

Figur 10 Idrottsföreningen ska erbjuda barnen en kamratlig och trygg social miljö.

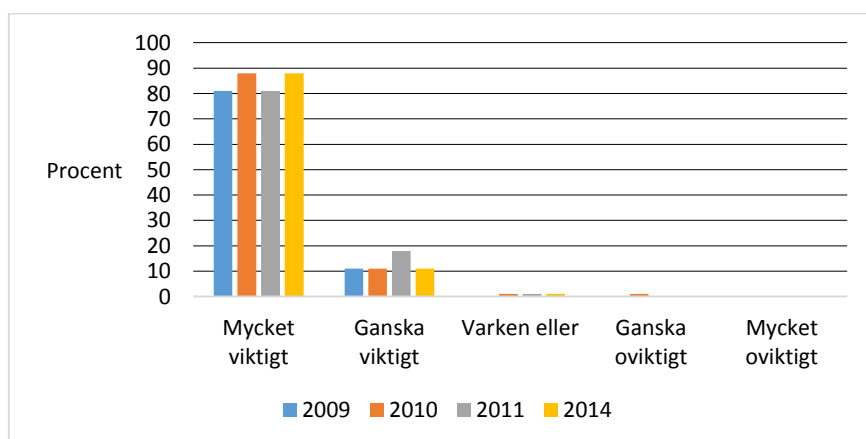
Notera också att omfattningen av en kamratlig och trygg miljö ser ut att minska om man jämför de olika årsgrupperna (Fig. 11).

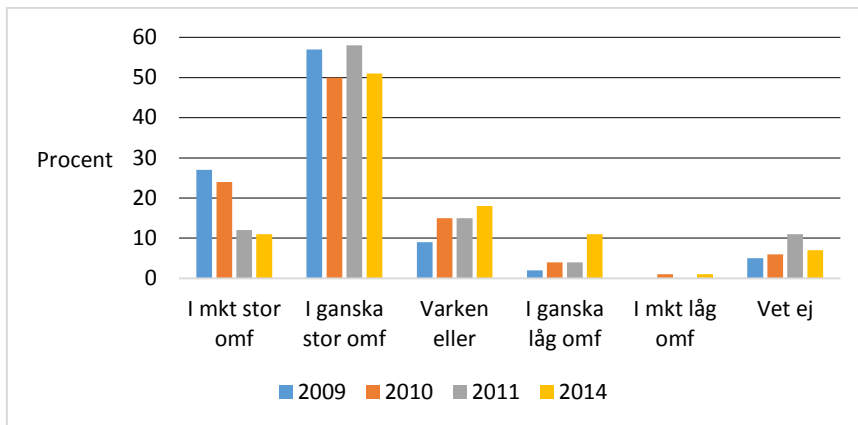
Figur 11 I min förening erbjuds barn en kamratlig och trygg social miljö.

När det gäller påståendena om att barnidrotten ska ta hänsyn till barns olika utvecklingstakt och att idrott ska bygga på flickors och pojkars behov och förutsättningar, samt hur detta tillgodoses i den egna föreningen, framträder ett liknande mönster som när det gäller den trygga miljön (Fig. 12, 13, 14 och 15). En stor andel av ledarna anser att det är mycket viktigt, men det uppfylls inte i lika stor omfattning i den egna föreningen. Det verkar dessutom vara så att det uppfylls i allt mindre omfattning om man jämför mellan åren. När det gäller hänsyn till barns utvecklingstakt anger närmare 30 procent år 2010 att detta tillgodoses i mycket stor omfattning i den egna föreningen för att 2014 ha minskat till ca 10 procent (Fig. 13).

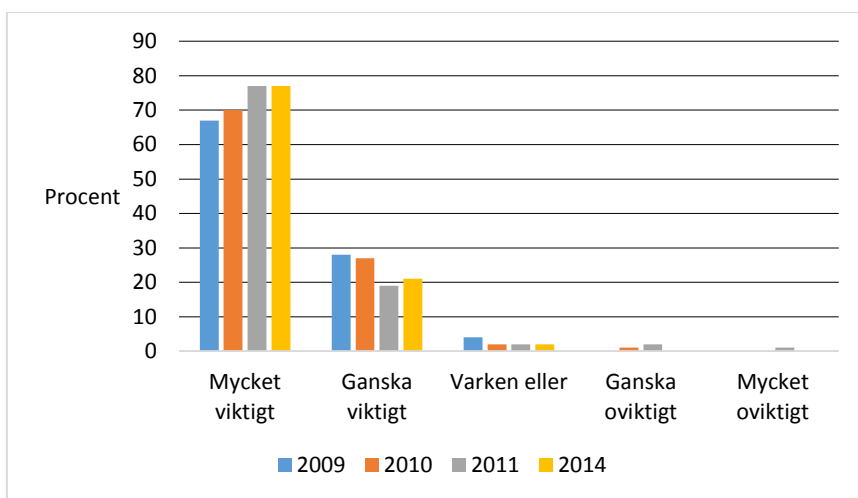
Motsvarande siffror avseende flickor och pojkars behov och förutsättningar är 2010 knappt 20 procent och 2014 knappt 10 procent (Fig. 15). Svaren på frågeformulären ger ingen kunskap om vad denna minskning beror på. Som jag ser det kan minskningen förklaras på två olika sätt. En förklaring är att föreningarnas verksamhet för barn tenderar att mer och mer efterlikna en idrott för ungdomar och vuxna. En annan förklaring är att innebandyledare från 2010 till 2014 blivit mera medvetna om betydelsen av en verksamhet anpassad för barn och att de därför ser på de aktiviteter som föreningen erbjuder med mer kritiska ögon i dag än tidigare.

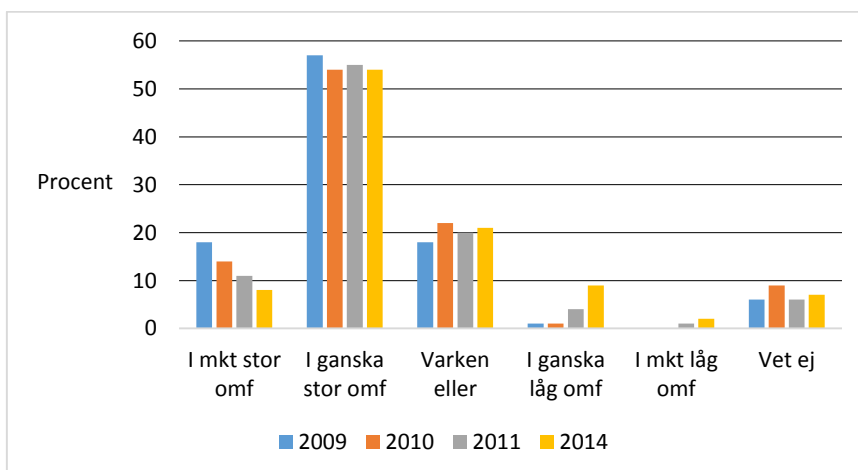
Figur 12 I barnidrotten ska hänsyn tas till barns olika utvecklingstakt.

Figur 13 I de aktiviteter som min förening erbjuder tas hänsyn till barns olika utvecklingstakt.

Figur 14 Idrott för barn ska bygga på flickors och pojkars egna behov och förutsättningar att utöva idrott.

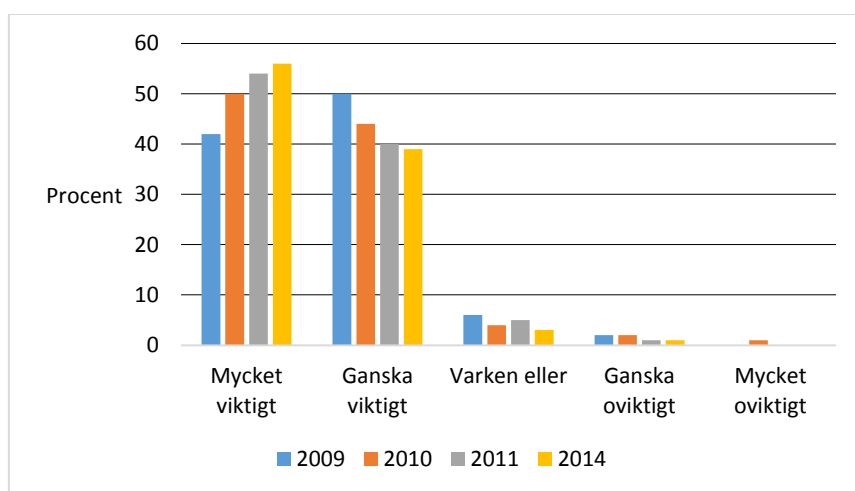
Figur 15 De aktiviteter som pojkar och flickor möter i träning och tävling i min förening utgår ifrån barnens egna behov och förutsättningar för att utöva idrott.

Innan vi går vidare till området om ledning och organisering vill jag uppmärksamma läsaren på att riktlinjen om flickors och pojkars behov och förutsättningar fr.o.m. Idrotten vill 2009

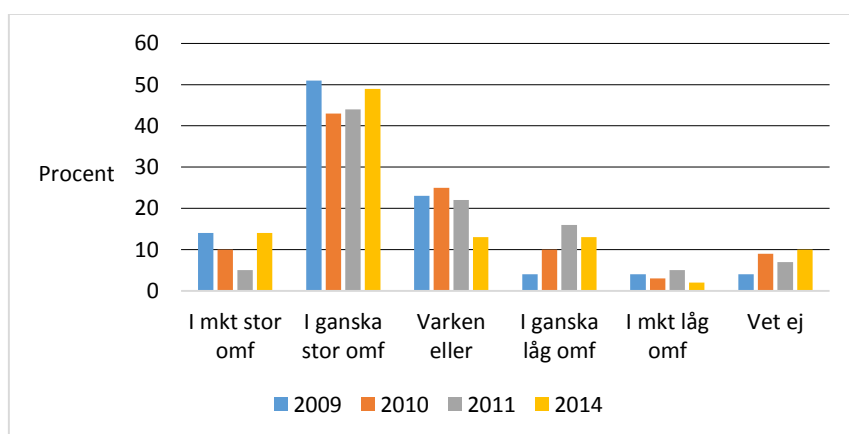
ändrats till *barns* behov och förutsättningar. Oavsett vilket torde frågan om en barnidrott som tar sin utgångspunkt i flickors och pojkars behov och förutsättningar även i dag ha hög aktualitet.

Verksamhetens ledning och organisering

Att ha grundläggande kunskaper om barns utveckling anser de flesta innebandyledarna är ganska eller mycket viktigt. Värt att notera är dock att andelen som tycker att det är mycket viktigt inte är högre än 55 procent. Andelen ledare som tycker att det är mycket viktigt verkar dock öka med åren (Fig. 16). När det gäller hur det ser ut i den egna föreningen finns även här en klar diskrepans mellan innebandyledarnas uppfattning om hur viktigt det är och hur det tillgodoses (Fig. 16 och 17).

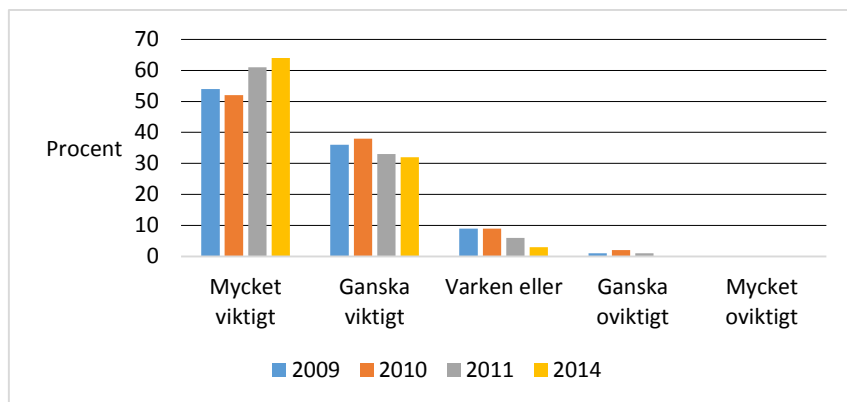

Figur 16 Idrott för barn ska ledas av ledare med grundläggande kunskap om barns fysiska, psykiska och sociala utveckling.

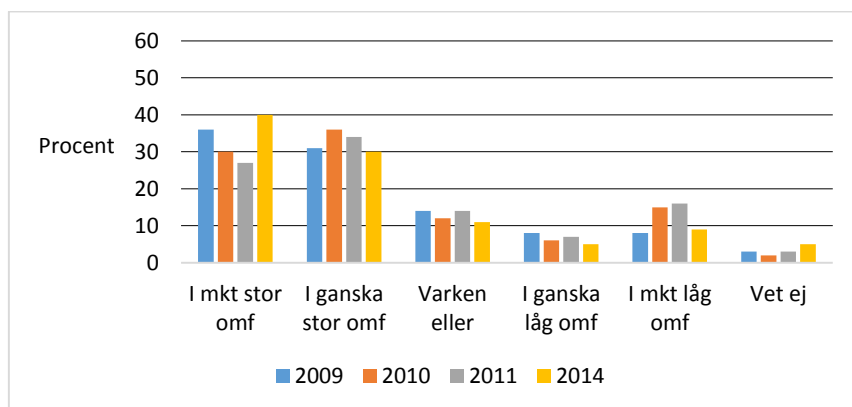

Figur 17 I min förening är aktiviteterna ledda av ledare med grundläggande kunskaper om barns fysiska, psykiska och sociala utveckling.

En stor andel av innebandyledarna anser att det är bra för barn att få utöva olika idrotter. Även om det enligt de flesta ledarna ges möjlighet till detta i den egna föreningen är det mellan 10 och 15 procent som anser att detta tillgodoses i mycket låg omfattning i den egna föreningen (Fig. 18 och 19).

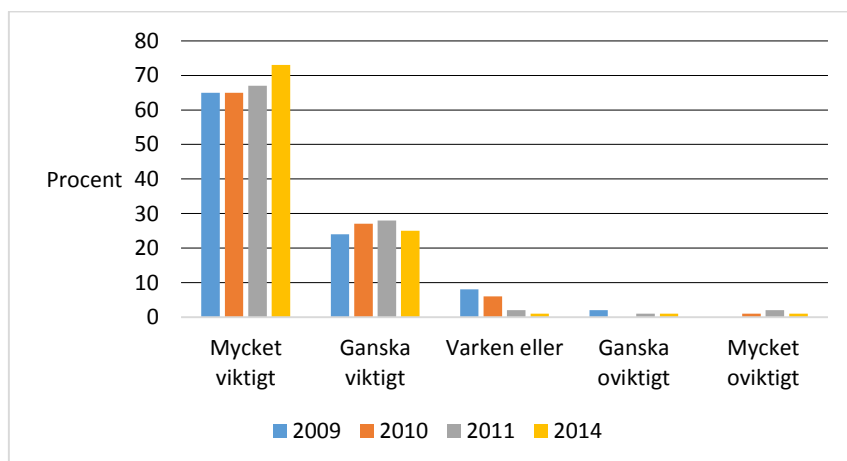

Figur 18 Barn mår bra av att utöva flera olika idrotter.

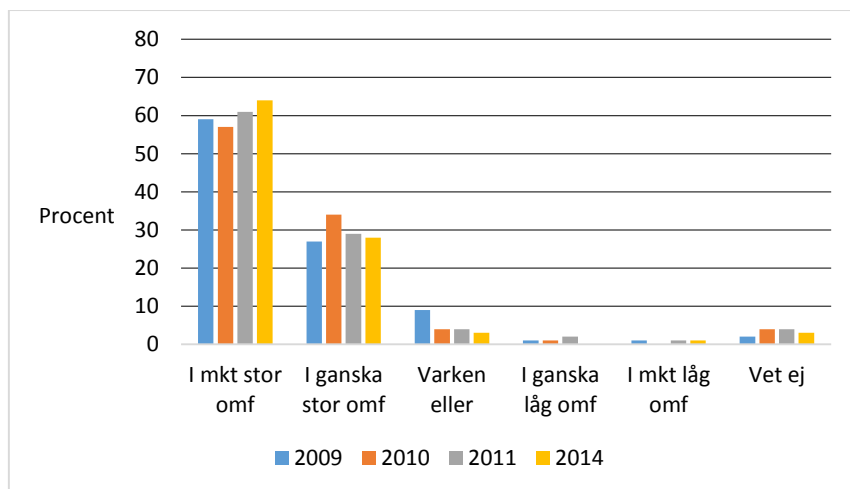

Figur 19 I min förening ges deltagande barn möjlighet att utöva olika idrotter.

Möjligheterna för barn att delta i olika föreningars verksamheter anses också av ledarna som viktigt och detta verkar tillgodoses i större utsträckning, vilket sannolikt gör att barn inte begränsas i sina möjligheter att utöva flera idrotter (Fig. 20 och 21).

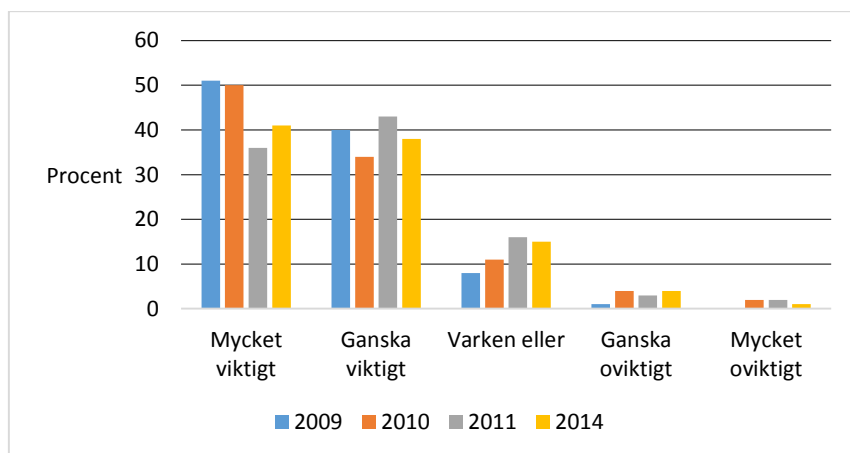

Figur 20 Barn ska ha rätt att utöva idrott i olika föreningar.

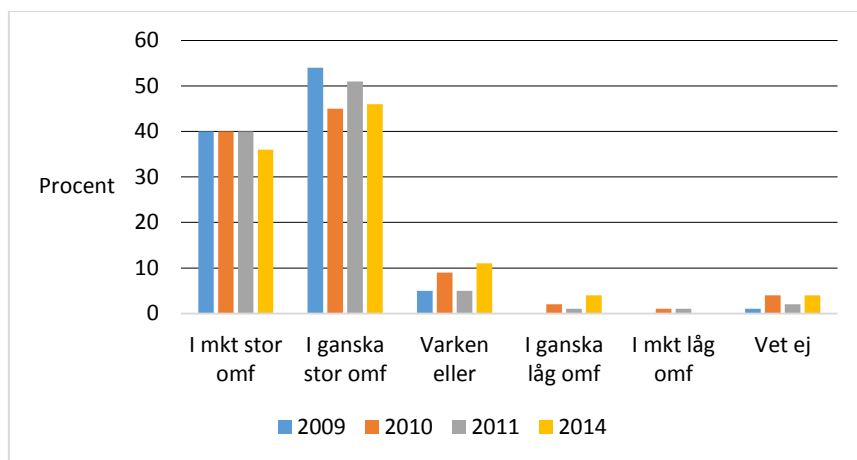
Figur 21 Om barn i min förening skulle vilja är det möjligt för honom/henne att utöva idrott i flera olika föreningar.

Att respektera idrottens naturliga säsongskaraktär har också att göra med möjligheterna för barn att utöva idrott i olika föreningar. Vi kan dock se att detta inte är någon av de viktigaste riktlinjerna för innebandyledarna även om det är få som anser att det är oviktigt (Fig. 22).

Figur 22 Idrottens naturliga säsongskaraktär ska respekteras inom barnidrotten.

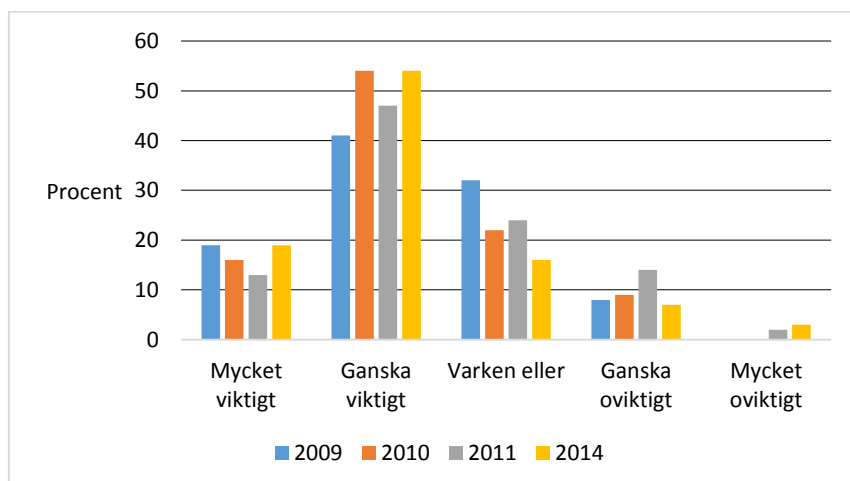
Hur det ser ut i den egna föreningen är en klar spegling av vilken vikt ledarna tillmäter riktlinjen (Fig. 23). Värt att notera är att denna riktlinje fanns med i Idrotten vill fram till och med 2005, men att den inte längre finns i idédokumentet från 2009.

Figur 23 I min idrott/förening respekteras idrottens naturliga säsongskaraktär.

Barns delaktighet i verksamheten

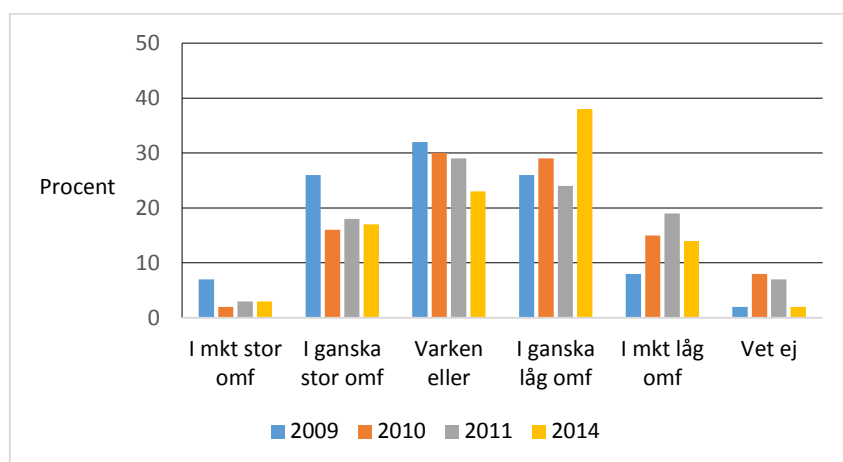
Att barn ska göras delaktiga i utformningen av föreningens verksamhet är en av de riktlinjer i Idrotten vill som inbandyletare anser minst viktig för god barnidrott. Mindre än 20 procent tycker att barns delaktighet är mycket viktigt medan andelen som tycker att det är ganska viktigt varierar mellan årsgrupperna från 40 till 55 procent. Om man närmare granskar uppfattningarna mellan de olika åldersgrupperna kan man dock se att andelen som anser att barns delaktighet är mycket viktig eller ganska viktig är störst 2014 med nästan 70 procent att jämföra med 2009 när motsvarande andel var ca 60 procent (Fig. 24).

Figur 24 Barn ska göras delaktiga i utformningen av föreningens verksamhet.

Vi kan också se att ledarna anser att barns delaktighet är den riktlinje i Idrotten vill som i minst omfattning tillgodoses i den egna föreningen (Fig. 25). Av 2014 års ledare anser ca 55 procent att detta sker i mycket liten eller ganska liten omfattning. Detta är en kraftig ökning

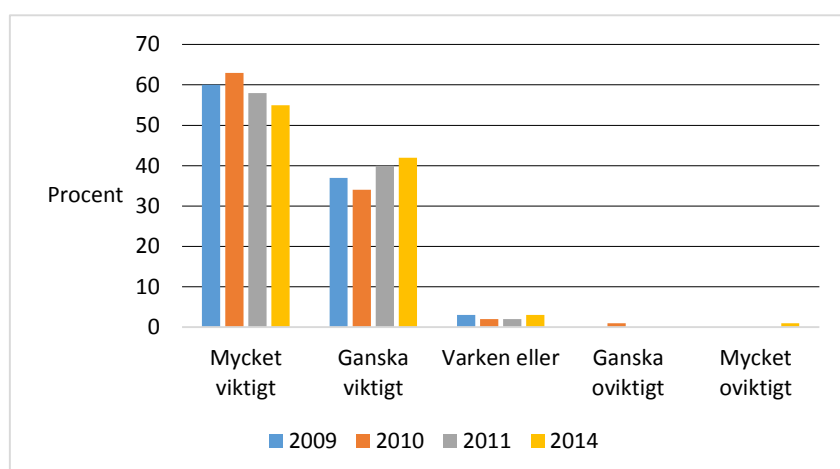
om man jämför med de tidigare årsgrupperna där andelen 2011 och 2010 är ca 45 procent och 2009 drygt 30 procent. Även här blir frågan om det är en ökad medvetenhet bland innebandyns ledare som återspeglas i resultaten eller om det kan finnas andra förklaringar.

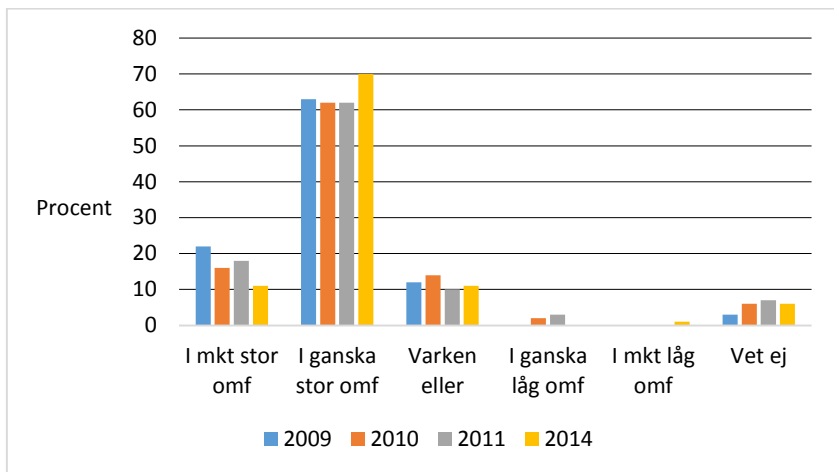
Figur 25 I min förening görs barnen delaktiga i utformningen av verksamheten.

Idrottsverksamheten och barns lärande

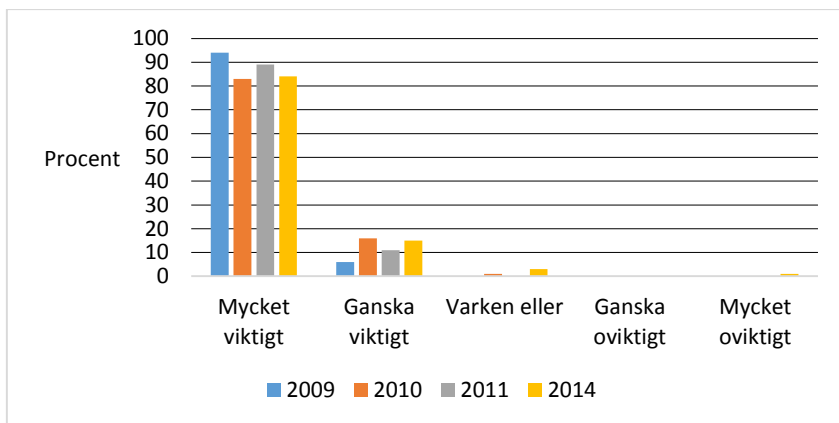
Det innehåll som särskilt lyfts fram i riktlinjerna i Idrotten vill är att barn genom att delta i föreningarnas verksamhet ska lära sig att ta ansvar för sig själva och andra, att ta hänsyn till kamrater och ledare samt vikten av rent spel. Av dessa anser innebandyledarna att det viktigaste (85 – 95 procent) är att barnen lär sig ta hänsyn till sina kamrater (Fig. 28). Över lag är dock svarsmönstren när det gäller dessa påståenden relativt lika. De flesta ledarna anser att innehållet i det lärande som lyfts fram i Idrotten vill är mycket viktigt (50 – 75 procent) eller ganska viktigt (20 – 40 procent) (Fig. 26, 30 och 32), men när det gäller hur det ser ut i den egna föreningen blir svaren de omvända, dvs. de flesta anser att innehållet finns i ganska stor omfattning (55 – 70 procent) och 10 – 35 procent att det finns i mycket hög omfattning (Fig. 27, 31 och 33).

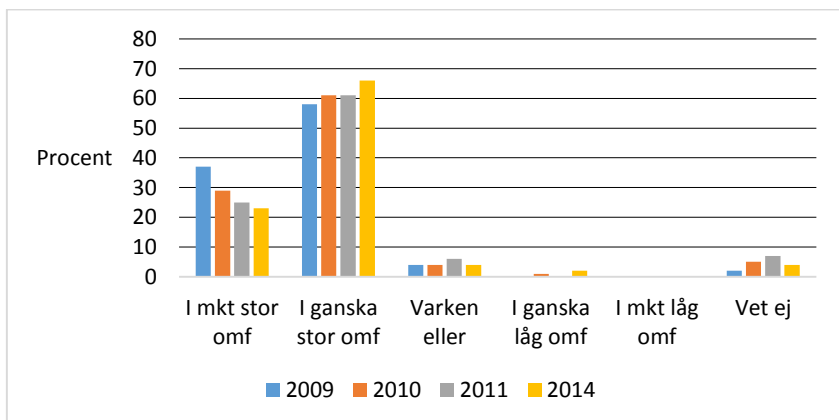
Figur 26 Barnidrott ska utformas så att barnen lär sig att ta ansvar för sig själva och andra.

Figur 27 De aktiviteter som barn i min förening deltar i bidrar till att de lär sig att ta ansvar för sig själva och andra.

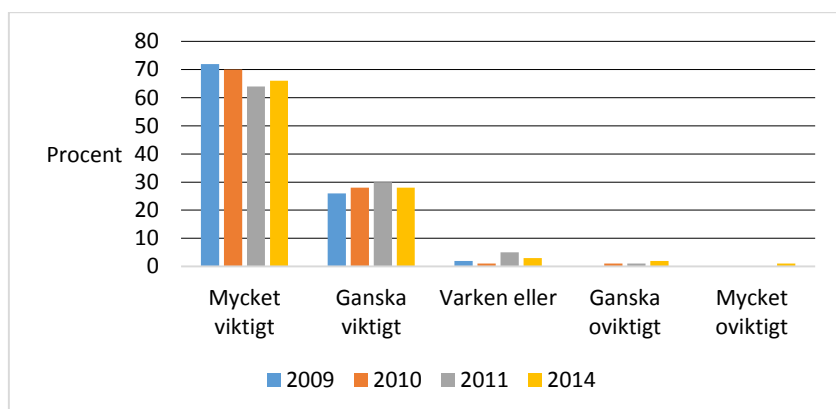

Figur 28 Barnidrott ska utformas så att barnen lär sig att ta hänsyn till sina kamrater.

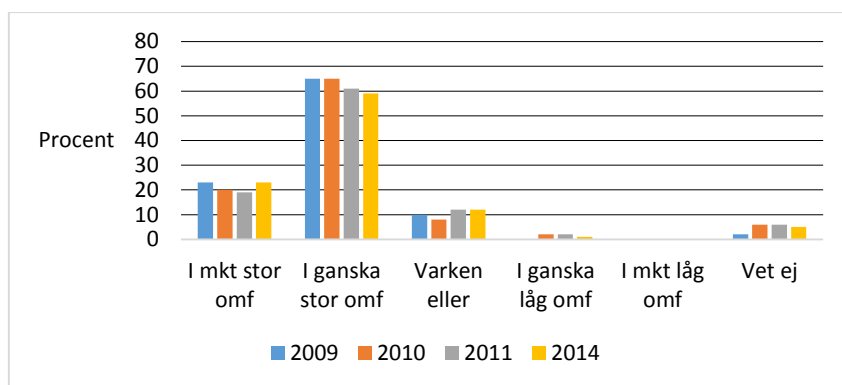

Figur 29 De aktiviteter som barn i min förening deltar i bidrar till att de lär sig att ta hänsyn till kamrater.

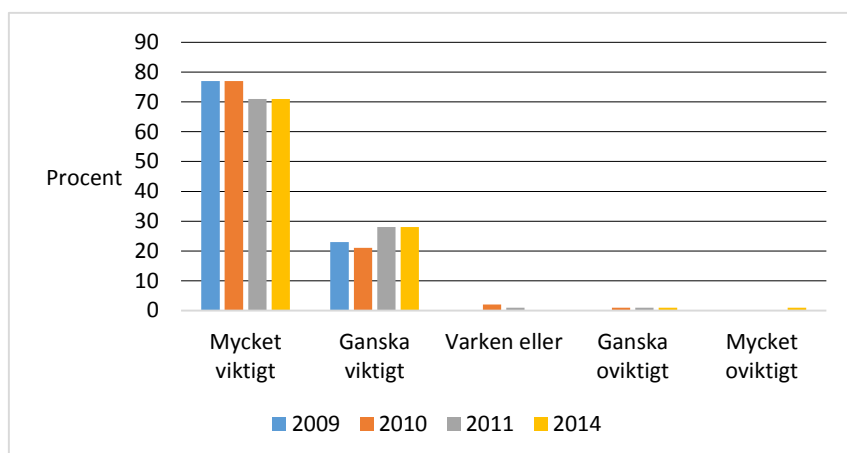
Värt att notera om barns lärande är att föreningarnas aktiviteter för att lära barnen ta ansvar för sig själva och andra samt att ta hänsyn till kamrater verkar minska i omfattning om man ser över åren. Av ledarna från årsgruppen 2009 ansåg drygt 20 procent att den egna föreningen i mycket stor omfattning erbjöd aktiviteter som bidrog till att barnen lärde sig ta ansvar för sig själva medan motsvarande andel för 2014 är drygt 10 procent (Fig. 27). När det gäller att ta hänsyn till kamrater har andelen ledare som anser att den egna föreningen erbjuder aktiviteter som bidrar till detta i mycket stor omfattning minskat från knappa 40 procent 2009 till dryga 20 procent 2014 (Fig. 29).

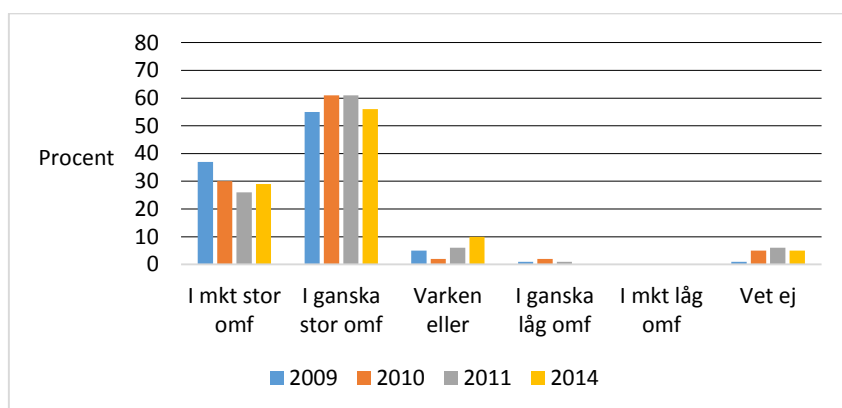
Figur 30 Barnidrott ska utformas så att barnen lär sig att ta hänsyn till ledare.

Figur 31 De aktiviteter som barn i min förening deltar i bidrar till att de lär sig att ta hänsyn till ledare.

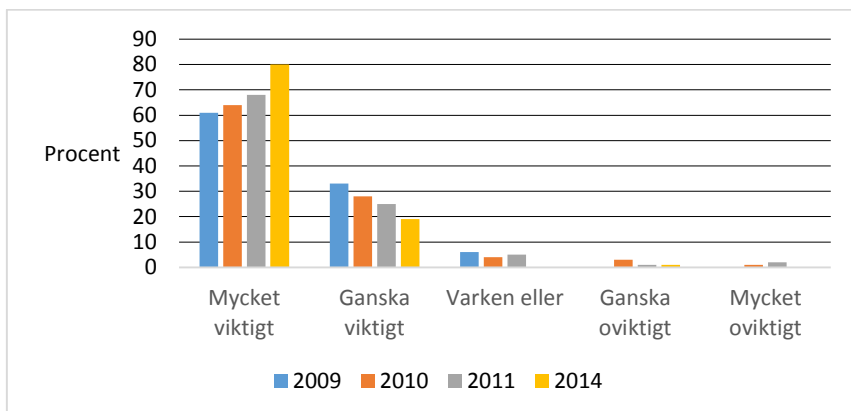
Figur 32 Barnidrott ska utformas så att barnen lär sig vikten av rent spel.

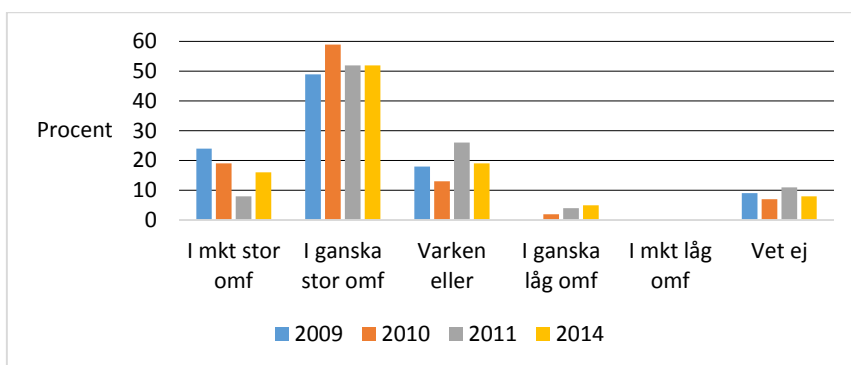
Figur 33 Genom att delta i tävling och träning lär sig barn i min förening vikten av rent spel.

Verksamhetens vidare uppdrag

I Idrotten vill finns också ett par riktlinjer för barnidrott som jag här har valt att samla under rubriken Verksamhetens vidare uppdrag. Det handlar om att barn genom att delta i de aktiviteter som föreningarna erbjuder ska utveckla ett livslångt intresse för att utöva idrott och om att idrotten har ett ansvar för att samverka med skolan. Den senare riktlinjen har omformulerats kraftigt om man jämför Idrotten vill från 2005 med 2009. Fram till 2005 har ansvaret handlat om att idrotten ska samverka med skola och lärarutbildning för att barnen inom skolan ska få en varierande och intresseväckande idrottsutbildning. Från 2009 handlar ansvaret om att idrotten ska samverka med skolan för att bidra till en utökad fysisk aktivitet för barn under skolvardagen. Om vi jämför innebandyledarnas uppfattningar om hur viktigt det är att idrott för barn ska stimulera till ett livslångt intresse för idrott kan vi se en klar ökning från 2009 till 2014. 2009 anser 60 procent att detta är mycket viktigt, en andel som ökar för varje årsgrupp för att 2014 vara uppe i 80 procent (Fig. 34). Av andelen ledare från 2014 anser dock inte mera än ca 15 procent att verksamheten i den egna föreningen i mycket stor omfattning tillgodoser detta (Fig. 35).

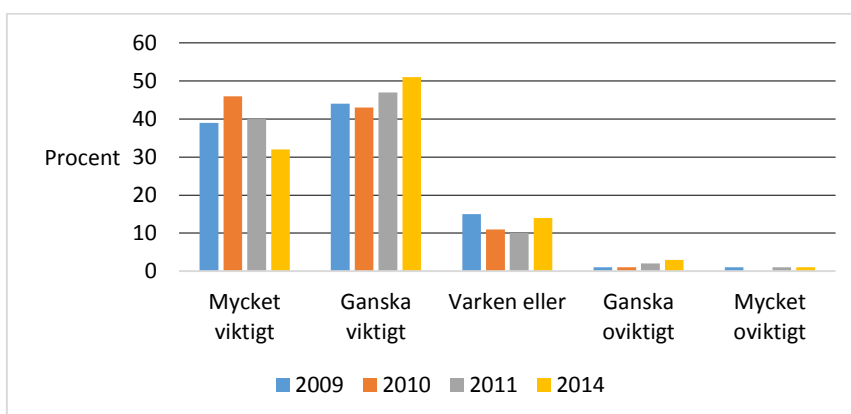

Figur 34 Barnidrott ska utformas så att den stimulerar till ett livslångt intresse för att utöva idrott.

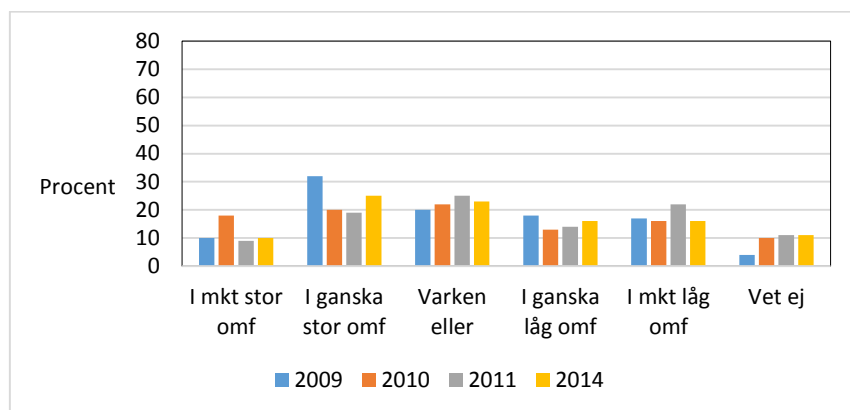
Figur 35 De idrottsaktiviteter som barn i min förening deltar i stimulerar till ett livslångt intresse för att utöva idrott.

Då det uppdrag som idrotten har att samverka med skolan enligt Idrotten vill förändrats är de resultat som här kan redovisas relativt ointressanta.

Figur 36 Idrottsrörelsen ska samverka med skolan och lärarutbildning för att få en varierad och intresseväckande idrottsutbildning i skolan

En iakttagelse som kan göras är dock att det verkar vara stora skillnader mellan föreningar när det gäller i vilken omfattning samverkan sker. Här är fördelningen mellan de olika svarsalternativen från i mycket stor omfattning till i mycket liten omfattning relativt jämn (Fig. 37). Resultatet väcker naturligtvis frågan om detta också gäller för den nya riktlinjen om samverkan med skolan för att ge barn möjligheter till utökad fysisk aktivitet.

Figur 37 Min förening samverkar med skolan för att få en varierad och intresseväckande idrottsutbildning i skolan.

SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

Svenska innebandyledare delar i stor utsträckning uppfattningar och värderingar om god barnidrott med Riksidrottsförbundet. Framför allt gäller detta att idrott för barn ska vara lekfull, att den ska erbjuda en kamratlig och trygg social miljö, att hänsyn ska tas till barns olika utvecklingstakt och att barnen ska lära sig ta hänsyn till sina kamrater. Det finns dock riktlinjer för barnidrott i Idrotten vill som inte omfattas av innebandyledarna i lika stor omfattning som de ovan nämnda. Det gäller t ex att träning och tävling ska ske i närområdet, att tävlingsresultat ska ges liten uppmärksamhet, att ledarna ska ha grundläggande kunskaper om barns utveckling och att barn ska göras delaktiga i utformningen av verksamheten. De riktlinjer som anges i Idrotten vill har ingen prioritetsordning och därför får man anta att var och en av dem är lika viktiga för en god barnidrott. En strikt tolkning av resultaten skulle därför kunna vara att alla riktlinjer som ledare inte uppfattar som mycket viktiga kan ses som utvecklingsområden. För innebandyförbundet finns det därför anledning att fundera över vad som kan göras för att deras ledare ska bli ännu starkare bärare av de värderingar som idrottsrörelsen kommit överens om att man ska stå för när det gäller idrott för barn. Det mest uppenbara utvecklingsområdet är det som har att göra med barns delaktighet. Att mindre än 20 procent av ledarna anser att det är mycket viktigt att barn görs delaktiga i utformningen av föreningens verksamhet är anmärkningsvärt. Här behövs en strategi från förbundets sida för att åstadkomma en värderingsförändring. Om inte detta görs får innebandyn svårt att leva upp till en idrott där demokratiska värderingar sätts i fokus och där verksamheten utgår ifrån ett barnrättsperspektiv i linje med FN:s barnkonvention. I detta sammanhang är det också högst relevant att påminna om de resultat som framträdde i utvärderingen av hur innebandyn arbetat med medel från Idrottslyftet (Karp et al., 2012). Vid en analys av de föreningsansökningar som beviljats projektmedel under Idrottslyftets första (255 st) och tredje år (377 st varav 118

st tillgängliga för analys) utanför de fasta paket som förbundet erbjöd visade det sig att enbart 1,6 procent av ansökningarna under år ett handlade om projekt som i första hand var inriktade på att ta tillvara ungdomars synpunkter och inte en enda projektansökan under det tredje året. Det kan också vara värt att notera att de vanligaste projektansökningarna i relation till Idrotten vill handlade om att erbjuda lekfulla aktiviteter, ca 25 procent, medan ansökningar som i första hand var inriktade mot att utveckla en trygg social miljö, lära barn visa hänsyn, lokala aktiviteter och att utveckla ett livslångt intresse för idrott var mycket sparsamt förekommande.

Så här långt har jag diskuterat de värderingar som ledarna står för i relation till Idrotten vill och kunnat konstatera att det finns anledning för förbundet att fundera över hur man kan få ledare med starkare förankring i idrottsrörelsens gemensamma värdegrund. Om vi sedan går över till hur innebandyledarna uppfattar verksamheten i den egna föreningen i relation till Idrotten vill kan vi se att det finns en hel del för föreningarna att arbeta med. I sammanhanget bör dock framhållas att mycket av det som Idrotten vill pekar ut som god barnidrott verkar också uppfyllas i ganska stor omfattning av föreningarna. Vi ska också hålla i minnet att ett idé- och värdegrundsdokument alltid är visionärt och anger en riktning att arbeta mot, vilket gör att de resultat som här framträder om vad som åstadkoms i föreningarna är relativt positiva. Detta gäller dock inte för hur föreningarna arbetar med att göra barn delaktiga i verksamheten. Mellan 25 och 30 procent av ledarna i årsgrupperna 2009, 2010 och 2011 anser att detta görs i ganska liten omfattning i den egna föreningen och närmare 40 procent i årsgruppen 2014. Här finns mycket att göra då verksamheten verkar vara en spegling av att ledarna inte ser barns delaktighet som speciellt viktig i jämförelse med de flesta andra påståenden om god barnidrott som man tagit ställning till.

Jag vill också kommentera de skillnader i uppfattningar om vad som åstadkoms i den egna föreningen som finns mellan de olika årsgrupperna och som i vissa fall kan tolkas som en negativ utveckling i relation till vad god barnidrott ska vara. Jag tänker t ex på att andelen ledare som anser att den egna föreningen i mycket stor omfattning tar hänsyn till barns utvecklingstakt och till pojkar och flickors behov och förutsättningar minskar relativt kraftigt från 2009 till 2014. En trend som också finns när det gäller att erbjuda aktiviteter som lär barnen att ta ansvar för sig själva och andra, och att ta hänsyn till kamrater. Jag tänker också på att andelen ledare som 2014 anser att man i den egna föreningen i ganska låg omfattning gör barn delaktiga i verksamheten är avsevärt mycket högre än 2009, 2010 och 2011. Detta kan som jag redan varit inne på i resultatdelen ha att göra med att barnidrotten utsätts för krafter som gör att den blir mer lik ungdoms- och vuxenidrott. Men det kan också ha att göra med att innebandyledare blivit mera medvetna om hur en idrott för barn bör utformas och att man därför ser på de aktiviteter som man erbjuder i den egna föreningen med mera kritiska ögon än man gjorde tidigare. Vilken förklaring, om någon av de föreslagna, som är mest sann borde enligt min uppfattning undersökas vidare eftersom det strategiska utvecklingsarbetet i förbundet, för en god barnidrott, sannolikt bör ta olika vägar beroende på vilket svar man får på frågan.

Jag anser också att det vore värdefullt för förbundet att få kunskap om det skett några värderingsförändringar bland de ledare som ingått i denna studie och om vad som åstadkoms i den egna föreningen. De ledare som gått förbundets utbildning bör vara utrustade för att bära utvecklingsarbetet i den egna föreningen och därför vore det intressant att undersöka om föreningarna nu gör mer av Idrotten vill än när ledarna gick utbildningen. De som gick 2009

och 2010 års utbildning har nu varit verksamma i ytterligare 4 - 5 år, under förutsättning att de fortfarande är aktiva som ledare, och därför finns förutsättningar för att deras arbete ska ha avsatt spår i den vardagliga verksamheten

Avslutningsvis vill jag peka på att den diskrepans mellan vad innebandyledare anser som viktigt för god barnidrott och hur verksamheten ser ut i den egna föreningen kan ses som något positivt. I detta finns en potential som innebandyförbundet bör fundera över hur man kan ta tillvara för en utveckling av en föreningsverksamhet i riktning mot de värderingar om god barnidrott som idrottsrörelsen enats om.

Referenser

- Eliasson, I. (2009). *I skilda idrottsvärldar. Barn, ledare och föräldrar i flick- och pojkfotboll.* (Akad. avh.). Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.
- Engström, L-M. (2008). *Forskning om Handslaget genomförande och resultat.* Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Karp S. (2000). *Barn, föräldrar och idrott. En intervjustudie om fostran inom fotboll och golf.* (Akad. avh.). Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.
- Karp, S. (2004). *Den goda barnidrotten - Föräldrar om barns idrott.* Riksidrottsförbundet, Stockholm, FoU-rapport 2004:7
- Karp, S., Eliasson, I., Fahlén, J., Wickman, K. & Löfgren, K. (2012). Det stora lyftet uteblev. *Svensk Idrottsforskning*, 21(1), 42-45.
- Karp, S., Eliasson, I., Fahlén, J., Löfgren, K. & Wickman, K. (2012). *Idrottslyftets externa utvärdering. Svenska Budo- och Kampsportförbundet, Svenska Gymnastikförbundet, Svenska Handikappidrottsförbundet, Svenska Innebandyförbundet och Svenska Skidförbundet.* Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Patriksson, G., Stråhlman, O., Eriksson, S. & Kristén, L. (2007). *Handslaget – Från idé till utvärdering. Om projekt, ekonomi och verksamhet.* Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Peterson, T. (2004). *Selektions- och rangordningslogiker inom svensk ungdomsfotboll.* <http://idrottsforum.org/articles/peterson/peterson.html>
- Riksidrottsförbundet (2009). *Idrotten vill. Verksamhetsidé och riktlinjer för idrottsrörelsen.* Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Riksidrottsförbundet (2014). *Anvisningar för barn- och ungdomsidrott.* Stockholm: Riksidrottsförbundet